

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 17. Cœpit pauere, &c. Voluntariè Dominus hos suscepit affectus, ipsosque excitauit maiori veritate, quàm ventos Æolus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53092)

vt vitam inhi ipsam adimere sufficiat, hoc est vsque ad mortem. Senfus est hic quem SS. Patres vt magis legitimum horum verborum opinantur: sicut dicitur de Ezechia: *Aggravatus vsque ad mortem*, & de discipulo suo Epaphrodito scribit Phil. 2. 27. *Apost. Paulus: Infirmatus est vsque ad mortem*: significatur infirmitas adeo gravis qua mortem adferat, morbus lethalis. Similiphrali locutus est Iona. 4. 9. *Iona: Insuper ego vsque ad mortem*. Nec aliter se res habuit; tantus enim talisque tremor, angustia, & tristitia cor oppressit Saluatoris nostri, ut sufficiens fuerit nedum illum occidere sed mille alios, quos idem inaderet: timor etenim & tristitia, prout expendit Theologorum praeceptor cor coangustat, & quando magnus est, illud praefocac spiritus extinguens vitales.

1. 2. 9. 17. per 10. am. Hec quis ille timor! vt autem hunc exponeret, petit ne longius inde discedat, sed constanter adhaereat illi comites. *Sustinere hic, & vigilare mecum*. Similitudinem accipe de viro quem grauis apprehendit formido: postulat enim a seruo suo vel amicum deprecatur, ne solum cum deserat, sed illi fidus adhaereat: vel ab alio in quem pondus cecidit adeo graue, vt ab altero humerum quaerat illi ferendo subsidiarium. Quid hoc rei Domine mi dulcissime, & suprema dux fortitudinis, de quo tibi formidas? Quod phantasma vidisti? Quae visio specti tuis occurrit oculis vt tanto pavore contremiscas? Si quid scio Domine mi, per hoc seipsum reddis intentioni, quam tibi pater commendauit inhabilem: quandoquidem sic in eius principio tam horrendo metu, seipsum pauidu ostendis & inuirtu. Hoc optime nosti, Princeps illustissime, meticulo sum & pauidu, ex tua ipsius dispositione & decreto a multis annis inflitito ad bella censu dnm incapacem, nec non antiquitus a te pra ceptum, vt ante prelij congressum pra conis voce metieuolosis omnibus interdiceretur, ne quis ex illis cum hoste cõsigeret. *Quis formidolosus est, reuerentur*: etenim timor cor illi gelu costringet, enervabit brachia, similitque formidiae socios pertretfaciet: nil enim sic sociis adhaeret quam socij foecordia. Similiter Domine mi, nobis ansam praebes suspicandi, vires tibi languere, quibus affectus tuos & passiones moderetis: cum tali modo te ab illis monstres superatum, tuumque cor ab iis sic occupatum, nec non eorum viribus subiectum, vt illud deiciant & submergant, nec illo esse potentior, quem audiuimus coangustentem.

Ps. 56. 6. Timor & tremor venerunt super me, & conturbavit me tenebrae.

4. Reg. 20. tur: sicut dicitur de Ezechia: *Aggravatus vsque ad mortem*, & de discipulo suo Epaphrodito scribit Phil. 2. 27. *Apost. Paulus: Infirmatus est vsque ad mortem*: significatur infirmitas adeo gravis qua mortem adferat, morbus lethalis. Similiphrali locutus est Iona. 4. 9. *Iona: Insuper ego vsque ad mortem*. Nec aliter se res habuit; tantus enim talisque tremor, angustia, & tristitia cor oppressit Saluatoris nostri, ut sufficiens fuerit nedum illum occidere sed mille alios, quos idem inaderet: timor etenim & tristitia, prout expendit Theologorum praeceptor cor coangustat, & quando magnus est, illud praefocac spiritus extinguens vitales.

Ps. 56. 6. Timor & tremor venerunt super me, & conturbavit me tenebrae.

§. 17. Coepit pavere, &c. Voluntarie Dominus hos suscepit affectus, ipsosque excitavit maiori veritate, quam verus Solus.

AD huius expositionem conveniet duo declarare. Primum: quomodo surrexerunt & excitatae fuerint in Redemptore nostro passiones ille timoris & metoris adeo graues vt ipse manifestavit, qui illas movit, & excitavit. Secundum: quomodo, quae intentione affectus illos prius Christus pati voluerit cor angustis ponisque terribiles. Circa primum, supponenda est doctrina Catholica quae docet nos S. Theologia & prosequitur elegantissime eisdem Princeps D. Thomas, quod diversimode quam in nobis, in Christo Domino nostro surrexerunt effectus illi & passiones vitalesque parvis sententiae, irascibilis & concupiscibilis. In nobis excitantur praeveniendo vsum rationis, & eiusdem deliberationem, imo sapientis & communitus ipsa renitente, quam obfuscant & obnubilant: unde prodeunt & exurgunt frequentius nobis inuitis & repugnantibus. Eo modo timor assurgit in periculum, vt eum coerecere nequeas: & ita in occasibus invidiarum, vt illam impedire non possis: & gaudium quando optaris fortuna fauet: & acris deliciarum appetitus, quando quidquam offertur carnis lux convenientis appetitui, siue in materia ciborum, cum illos vel olfacis vel cervis esse tuo confortes appetitui: siue in delitiis sensualibus proposita tibi puellae alicuius elegantia. Hac de causa celebres illi Philosophi Stoiici quorum principes & antesignani fuerunt Zeno & Pythagoras, omnes illas passiones, & affectus nigro calculo condemnarunt, illas naturae accensantes infirmitates esse, quae cum viribus delinquant, robore non valet, quo resistit ne tales exurgant, dicebantque similes esse stolonibus, qui de radice pullulant arboris, ipsique nocent quam maxime, ex eo quod virtutem ebibant, nec eam permittebant fructum profertre copiosum. Haece erat eorum opinio, sed insuper errabant in eo quod omnes illas generaliter in viro sapiente reprobarent: quia vt docet S. Pagina, & S. confirmae Theologia, imo Philosophia declarat: moralis, saepe peccataria sunt illae passiones ad ipsos actus virtutis, vt ostendunt D. Hier. (a) D. Augustinus (b) D. Thom. (c)

Posto verum quantum ad hoc est quod dicebant, motum vid. hunc passionum, quae ratio. &c.

sem praeuentionis & deliberationis, quinimo illa
 resiliens exurgunt argumentum esse, quod pro-
 batur id quod ipsi non intelligebant, nempe na-
 turam nostram infirmam esse debilem & salu-
 rem, & de viribus iusticie originalis denudatam,
 inquit Deus hominem creauit ita sui fuerunt,
 ad seculum dominum, ut nullus eorum posset ex-
 urgere, quem ipse in se ex ratione non excitaret.
 Deficiente hac virtute, ita debilis & infirma est
 natura, ut in nobis orientur, absque eo quod
 nos illos ex ratione suscitemus. Et aliquando
 illos nobis non volentes patimur, ut testatur se-
 cundo doctus experientia D. Paulus. *Video aliam*
legem. Non quod volo bonum. Sed quod nolo
malum hoc ago. Caterum in Christo Domino
 uolito nullus nec quidem minimus eorum or-
 tus est, surrexit & excitatus est sine ordine ipsius
 expresso, & prudenti voluntatis illius delibera-
 tione: unde nunquam ratio fuit subiecta passio-
 nibus, nec illis vel minimè obuiositate: imo po-
 tius omnes illæ producerent in illo tantum &
 preceps secundum quod illas ratio commoue-
 bat, de ad particulares excitabat effectus. Idcirco
 D. Hieronymus non uult ut motus illos uocemus
 passiones, aut dicamus Christum passum esse
 passiones sicut de me & de te dicitur, sed pro-
 passiones: id est affectus quæ rationem non præ-
 ueniunt, sed ex eius procedunt deliberatione, &
 ab ea præuentioni sunt.

Hoc breuibus uerbis comprehendit D. Ama-
 senus dicens passiones nostræ uoluntatem no-
 stram præoccupant, & discernunt præcurrunt in
 rebus: in Christo autem illam sequuntur ei
 quæ obediunt. Fingebant Postræ ueteres, atque ve-
 terum credebant Gentiles, qui sua cæci insidi-
 litate multitudinè adorabant deorum, magnam
 esse discrimen inter. Eorum, quando mare per-
 turbat, & alios homines idem per nauigantes:
 afferebant enim ut erat filius Iouis Dei omnium
 spiritus, quod Dominus esset & Rex ventorum
 omnium, quos ita speluncis detinebat oculos,
 ut nullus stare posset, nec mare turbare, quinimo
 nec leuiter illud mouere, nisi ipso uocante sin-
 gulis, modo Boream, modo Eurus, modo Ze-
 phyrum. Et nullus eorum flabat, nisi quantum
 ille permittebat, lenè & suaviter, vel fortiter ac
 uolenter: quocirca prospera semper & optata
 nauigatione procedebat. Veruntamen ceteri
 mare uentibus sulcantes libero super uentos non
 possunt dominari: unde licet aliquoties in eo-
 rum exarsant & perflent beneficium, commu-
 niter tamen contra eos exurgunt cientes tempe-
 statem eam; adeo horribilem ut extremis illos

exponant preuentionis, eosque cogant per-
 petua inuigilare sollicitudine uela contrahendo,
 clauum moderando ipsi uentis aërem eripien-
 do & corpus eorum uolentia subtrahendo.

Commentum erat illud si diuinitatem & do-
 minium spectes, nihilominus illud Diabolus
 perluadebat, fraudibus Gentiles iteriens, sed
 ueritatem profitemur certam & Catholicam quæ
 consistit. Christum Deum & Dominum totius
 nature: ut eiusdem Dominus absolutus
 potest in ea quodcumque, uoluerit mutare aquam
 in uinum, restituere cæco uisum, leproso munda-
 ditiem, auditum surdo, agilitatem elando, uita-
 que mortuo. Potestate ueter ipse plenaria
 super omnes uentos passionum etenim illæ sunt,
 quæ mare hoc perturbant & commouent. Pro-
 uentos potentissimos, quot & quantas excitant
 tempestates! Attende uentum furoris in Cain, in
 Amnon filio Dauid amore ducto libidinoso erga
 sororem suam Thamar, quod miser motus ex-
 pirabat: perpende uentum infernalis auaritiæ
 quàm uehemens ille fuit in Iuda, *Stetit Spi-
 ritus procellæ, & exaltati sunt fluctus eius. Af-
 fecerunt usque ad caelos, & descendunt usque ad
 abyssos, anima eorum in malo tabescebat.* Ventis
 illi sepe numero in nobis patent exurgunt &
 fortiter contra uoluntatem nostram, nosque an-
 xia exponunt submergendi sollicitudini, ita ut
 cogant nos contrahere carnis nostræ uela, illam
 mortificare, calligare & remis preuenturæ at-
 que asperitatis illam cohibere, fortiterque ap-
 prehendere clauum rationis & legis diuine &
 feruentioris orationis. Catholicè expressit hoc
 D. Paulus. *Video aliam legem in membris meis. Rom. 7.25*
Et. Captiuus sum in lege peccati. O quam
 turbulenti mouentur uel t. quibus aperto solili-
 citor periculo pereunt. *Manifesta sunt opera car-
 nis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudici-
 tia, luxuria. Et. Ad laborem temis operando. 1. Cor. 9.*
uigiliu in seruitu, a dextera & a sinistru. *Matth. 27.*
*clauum artificio orationis. Ter. Dominum rogau-
 it, ut discederet a me, &c.*

Porro Christus uerus est Deus & dominus ma-
 ri huius præcell absoluto, hosque uentos sic mo-
 derabatur, ut ne uel minimus eorum flate posset uentis
 nec quidem leuiter, nisi secundum quod ille mo-
 ueret eum & produceret, nunc ira contra tem-
 pli uolentes, nunc compassionis ex conspectu
 languentiu, nunc misericordie motus fame qua
 turbæ, eius affecta torquebantur amariu, ut dis-
 cendum. Est atque hoc euidens, si namque iusti-
 tia originalis tribuebat Adam tale super naturam
 suam Dominium, eamque habebat ita sanam

IV.
 Christi
 appro-
 piatur.

Pf 106.23

V.

11.

ve in ea nulla posset exurgere passio nec carnis affectus, nec in irascibili, nec in concupiscibili, nisi pro beneplacito ipsius: quanto magis hoc in Christo debebat operari: gratia vniuersae naturae humanae cum diuina, sanamque seruare carnem illam virtute diuinitatis sibi personaliter vnitate.

Col. 9. *In quo subditis omnis plantatio diuinitatis corporaliter.* Passiones illas in Christo bene comparauero puellabus Regis Assueti, quarum nulla prodire poterat, Regisque se sultere praesentia, nisi illa quam ipse nominatim vocabat, eoque modo quo illam vocare ipsi placebat.

VI. Notat Spiritus Sanctus discrimen inter Aegyptios in Aegypto commorantes, & filios Israel habitantes in terra Gessen, nam cum euentibus hinc quibus crebro torquebantur, mouebantur pariter canes latrando, boues mugiendo, oves balando, gallinae aliaeque aves pipiendo quas impeditur & cohibere erat illis impossibile, porro in terra Gessen omnes in vtramque aurem obdormiebant: sic enim legitur: *Erit clamor magnus in vniuersa terra Aegypti: quod omnes autem filios Israel, non mutet canes.* Natura nostra refraga respondet terrae Aegyptiannam praeter quotidianos vitae successus, exurgunt animalia passionum amoris, timoris, tristitiae, gaudij, spei, desiderij, & qui illas cohibeat scio neminem.

Epo. 11. 6. *dormiebant: sic enim legitur: Erit clamor magnus in vniuersa terra Aegypti: quod omnes autem filios Israel, non mutet canes.* Natura nostra refraga respondet terrae Aegyptiannam praeter quotidianos vitae successus, exurgunt animalia passionum amoris, timoris, tristitiae, gaudij, spei, desiderij, & qui illas cohibeat scio neminem. Quam bene sentiebat hoc, qui dicebat: *Cum esset in carne, passiones peccatorum, quae per legem erant operabantur in membris nostris, & grauem exsolulabat contra concupiscentiam suam passionem, dum illud a nobis saepius repetitum, similiter ipse saepe repetebat. Non quod volo bonum hoc ago, &c. Sed quod nolo malum hoc facio id est concupisco.* Similiter querebatur Dauid.

Ps. 7. 5. *Conuulsus est in ira oculus meus, anima mea. & venter meus.*

Pf. 30. 10. *Conuulsus est in ira oculus meus, anima mea. & venter meus.*

CP. 42. Lectu digna est illa quam de se refert D. Augustinus. **VII.** Historia in morte matris suae dilectissimae: ut enim eam vidit expirantem, quam tenerissime diligebat, excitabatur in illo affectus doloris istius in oadeo vehemens, ut lacrymas non posset cohibere, ita vt verecundaretur, non parum, quod ab aliis notaretur ita debilis, & quantumlibet conaretur, non illum poterat pro voluntate sua moderari. Vnde factum est vt iam cum non ita grauaret & maxime afficeret mors matris sibi charissimae, quam propriae debilitatis cognitio, qua lacrymas non poterat cohibere protumpecentes: vnde sic ait. *Alio dolore dolebam dolorem matris, & duplici tristitia macerabar.* Eodem modo refert D. Bernardus grauissimum suum maxorem, quem ex morte fratris sui Gerardi cog-

traxerat tanta illum exprimens teneritudine. **D. Augustinus.** vt lectorem ad lacrymas planguntur. **L. G. permoueat:** ait autem hoc se maxime doluisse, quod l. tristitia non poterit impetrare ab illa. **Sanctus.** peratus, & propriam ipse arguebat infirmitatem. **VIII.** *Inerepabam molliorem affectus mei: non potui in-* **perare** (sic ipse candido fatetur) *tristitia, sed sicut dicitur scriptum est. Turbatus sum & non sum locutus.* in meo saepe tu multa expenderes, vt furor aut. **uoluntatis** sensus in occasione tibi oblati non erant. **su-** geret. In terra sancta humanitatis Christi, non D. Augustinus fuit, sed nec minimus ortus est affectus vel mo. **st. 10.** **ta** passio, nisi ipse illam excitante quomodo & **Co-** quando, eoque modo, quod volebat & iudicabat. **ip-** ipse expedire.

Itaque ex opinione D. Augustini. **Nen animi infirmitate.** sed potestate turbabatur, & tristitior, & irascibatur. **Eo modo** prouocant in seipso motum furoris, quo facilligios templi profanatores castigat, eos inde velut canes eliminatos, **mentis** eorum & pecunias euertere: enim hoc necellarius est, **doceat** Philosopho in talibus nobis occasionibus. Similiter timorem excitat, quando mortis formidine, quam illi Iudaei machinabantur, fugiens secessit in Galileam & cunctius se ibidem obseruauit. **Nec non** commolationem in se prouocant, quando plorantes vidit Mattheum & Mariam sibi beuicolas ex morte amici sui Lazari, itaque spectante synagoga, & ipse lacrymans est: pariter consolens calamitatibus quibus praevidit opprimendam urbem Hierusalem, lacrymas fudit vberissimas: ipse quoque consentiente contra mortem & duritiam infremit Iudaeorum, quando non semel, Lazarum resuscitaturus, fremitum edit horribilem: ipse est qui modo suscitauit affectus illos timoris, paenitentiae & caeteris, eo modo quo industrius operarius, cui diuersa sunt diuersis operibus diuersa instrumenta, nunc sumit hoc, modo aliud pro libera sua voluntate, vt cum illis operetur tantum & totum illud quod intendit: hoc etenim ea est similitudo, qua Philosophus exposuit rationem, cur natura tales affectus infuderit & passiones, quas humorum actuum vocat instrumenta.

Hoc supposito si Christus Dominus nosse timere noluisse, non timuisset, praesertim cum in se tali diuina potestate polleret, vt sicut vico, **Ego sum:** in terram prostravit eos a quibus capiendus erat, minori posset negotio cunctam euertere creaturam: & si tristis esse noluisse, cum tristitia non oppressisset, quinimo tanto gaudio potuisset demulceri quanto nunc in caelo fruatur.

fruitur: tum in se sufficiens eius habet fundamentum ex animæ suæ gloria, quam in corpore diffundere permittere poterat, ut diximus in mysterio Transfigurationis. Verumtamen immittente iam hora passionis, ipse proprio motu ac voluntate in seipso prouocauit pauperem & timorem, voluitque tantum esse ut ex illo totus horrore contraheretur, & merorem adeo excessiuum ut illi mortem posset infringere, nisi virtute diuina cor suo confortaret. Hoc est, *Cepit pauere & cadere, & maestum esse.* Quamuis autem manifestus sit verbo *Cepit* significari pauperis initium, atque in hoc SS. Patres diuina notent mysteria: non tamen erit inconueniens, si sumamus illud tanquam præteritum à verbo *Cepit* q.d. quod ipse sumptis pauperem tædium & tristitiam: eo modo quo Dauid declaraturus qualiter redemptor nollet descendere in lymbum ex eo redemptoris & secum capturus esset SS. Patrum animam, sic ait: *Cepit captiuitatem & eadem phrasi, qui idem Christus expositus, quod ipse voluntario mortem susciperet, quam dicit Iosuum, & Dauidico sic ait: Ego dormiui & soporatus cepi, sic legit platerius Romanam, quod nostrum sic transit: Ego dormiui & soporatus sum.*

§. 18. Tristis est anima mea usque ad mortem. Mortalem Christo tristitiam attulerunt peccata & perditio Iudæ, sui que populi nostra ex se illum conuersant, ut declarat D. Hieron.

¶ Quidam quidem ille qui Patris est sapientia hoc ita fecit & disposuerit grauisimas ad hoc debuit habere rationes. Plures ad huius declarationem asserunt SS. Patres, admirandas omnes: nec hoc mirum: ut enim opus hoc est passionis Domini, Dei sapientia, quam dicit D. Paul. in mysterio absconditam, raras in se comprehendit rationes, ut nec ipsi supremi Seraphim suo possint intellectu percipiari: & quamuis plures à SS. Patribus profertantur, sunt tamen infinitæ considerandæ, quas in oculis intelligimus: eorum sola lucis illius supremæ claritas sufficit illas reuelare, quamuis nec adhuc perfectè & integrè hæc talis sit, quo minimè earum perfectè possimus intelligere. Plures & varias SS. Patres timoris huius & tristitiæ Domini allegant rationes, ex quibus duas aut tres tantum excerpemus, supposita communis quam omnes indicant, & alias exposuimus: quod ex illo testari voluerit & probare naturæ nostræ humanae veritatem. Hieron. *Bapt. de In Nazæ, Tom. IV.*

tem, quam diuinæ suæ personæ hypostaticè vniuerat, quam prauidebat à nonnullis, imo à pluribus postmodum hæreticis, negandam. *Centri. D. Hier. flabat* (ita D. Hier.) *ad ostendendam veritatem in 1. 26. assumpti hominis* Quinimo idcirco non dixit (ita Matth. D. Ambr.) tristis sum, sed tristis est anima mea, Tom 6. nam illa ipsa erat, quæ vitam humanæ naturæ largiebatur. *Verborum ipsorum proprietatem con-* D. Ambr. *fidereimus. Tristis est* (inquit) *anima mea: & alia. In c. 22. bi: Nunc anima mea turbata est valde. Non ergo Lu. 22. 3. suscipiens, sed suscepta turbata: anima enim obnoxia erat passionibus diuinitas libera: etenim Spiritus promptus est, caro autem infirma.*

Est igitur ratio consideratu dignissima, quam *Loc. cit.* allegant D. Ambr. D. Hieron. & supponunt ut euidens timorè hunc pauperem & tædium Christi ex morte, non fuisse, sicut in nobis. Quomodo credemus (sic argumentatur D. Ambr.) ipsum timuisse mortem pusillanimum, ad quem seipsum obtulit intrepidus? Ipse Hierusalem accessit mortuus, ipse processit obuius militibus illum captare conantibus, ipse ad vnicam vocem suam in terram prostratus exiit & timorem abstulit, illum capiendi plenam largiens ipsis potestatem, imo quasi prouocans ut manus illi iniuciant violentas. Ipse in osculo pacis proditorem suscepit & amicum appellauit. *Tristis erat non pro sua passione* *Ecce. Caterum quam constantiter se morti obtuleris, comæta declarant: quandoquidem quærensibus occurrit, turbatos confirmant, trepidos prouocauit, proditorem osculo dignatione suscepit. Si mortuus venit (Ita D. Hier.) & indignatione offendit non minimè D. Petro, quia se huic opposuit aduersarium illum accusans Satanam. *Vade post me Satana: qua ratione mortem ipse formidat?* *Contristabatur non timore patientis, qui ad hoc venerat ut pateretur, & Petri similitudinis arguerat.**

¶ I. Timor quo percussus expaui, & ratio cuius gratiâ mortem metuebat, & recubabat ignominiam, hæc ea erat (ex opinione sanctorum) quod videbat passionem suam executioni mandari dispendio vniuersi ex discipulis suis, cum scandalo & offensus in passio-fendiculo Apostolorum, cum primicerius eorum ne sua illum impudenter erat negaturus, tamque horrendis populis suis, in quorum penam & tendam. Ipse in ruinâ præcipitaretur, ciuitas autem solo tenus erueretur: & sicut illud, Domini cæ palmarum dum moriturus adueniret, cor illi tanta repleuit tristitia, ut videns ciuitatem ex oculis quasi binis fontibus lacrymæ fluere: & hæc timor: hoc ipsum est quod nunc, cum iam iam passurus esset, ipsum grauitè pesterbat & summo pere contristat. Loquitur D. Hieron. *Contristabatur* D. Hieron. *propter*

